

БОРІТЬБА ЗА ЗАКОН ПРО ПРАЦЮ

ВАШИНГТОН. — Підчас дебати в сенаті над законопроектом Блека й Конерія про довжину праці й заплату сказав сенатор Гвілер, що урядники Американської Федерації Праці викликають телефон ріжних сенаторів і просять їх відіслати проект назад до комітету.

На те сенатор Блек заявив, що він чув про ці поголоски й тому він закликав телефоном Видієма Гріна, предсідника Федерації, і цей сказав йому, що урядники Федерації такого не домагаються. Блек остерігав сенаторів, що як вони відішлють проект назад до комітету, то він вернеться ще гірший, ніж є тепер.

Грін заявив потім газетярм, що він не домагався відіслання законопроекту до комітету.

У той самий час у палаті послів ішла боротьба між прихильниками проекту, що добивалися припіншення дебати над проектом і голосування, та противниками, що домагалися скорого покінчення сесії та розпуску конгресу на вакації.

БОРІТЬБА ЗА РОБІТНИЧИЙ ЗАКОН У СТЕЙТОВИЙ ЛЕГІСЛАТУРИ МІШІГЕНУ.

ЛЕНСИНГ (Мішген). — Сенат стейтової легіслятури, скликаної на спеціальне засідання для розгляду стейтового закону про промислові відносини, відмовився змінити цей закон. Тоді стейтовий губернатор Морфі заветував старий закон.

Потім губернатор заявив, що він внесе в конгресі проект у змінений формі.

ПОЖАР КОРАБЛЯ ЛЮДЕЙ.

БОЛТИМОР. — У заливі Чізепік, при гирлі ріки Патапско, занявся в четвер вечором корабель „Сіті оф Болтимор“, власність підприємства „Чізепік Стімшип Компані“, що виїхав був з цього порту вечором до Норфолку з понад сто пасажирами й п'ятдесятма моряками залогі.

Понад сто рятункових човнів прибережної сторожі й військової флотії пустилися на рятунок горючому кораблеві й забрали людей з горючого корабля, що добився до Бейсайд Біч і осів при березі, горячи до самої лінії води. З порівняння листі людей на кораблі з списом вирятуваних показується, що досі ще не знайдено коло 20 осіб. З моря вже добуто дві особи.

ЖУРБА УРЯДУ ЗА АМЕРИКАНЦІВ У ТІЕНЦІНІ.

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту займається живо долею американських горожан, що тепер знаходяться в Тіенціні, в Китаю, що, як звісно, був сценною повітряного нападу японських летунів.

За повідомля департаменту стейту, в Тіенціні й околиці є тепер 626 американських горожан.

НОВА ЯЗВА НА ФАРМАХ.

ГРІНВУД (Нью Йорк). — Фармери повіту Стюбен занепокоєні появою страшиного ворога рільних плодів, що звється „армі ворм“.

Рільнича колегія при Корнельському університеті доносить про поширення цієї язви і в інших повітах. Професори колегії радять фермерам труїти хробака відповідною трійливою мішаниною, котру робиться з 50 фунтів отрубі, 1 фунта „содіюм арсенайт“, двох частин патоки й півтора галлона води. Цю мішанину треба розсіпати по дорозі хробака.

БОРІТЬБА МІЖ ЮНІЯМИ МОРЯКІВ.

НЬО ЙОРК. — Джозеф Корен, один з урядників нової юнії моряків, звязаної з Комітетом Промислової Організації, заявив на конституційних зборах юнії, що урядники юнії корабельних вантажників, звязаної з Американською Федерацією Праці, заявили йому, що юнія корабельних вантажників і Американська Федерація Праці будуть поборювати юнію Комітету Промислової Організації навіть при організуванні тих морських робітників, котрих факхові юнії Федерації Праці досі не організували.

З КАМПАНІЇ УРЯДУ ПРОТИ РЕКЕТІВ.

НЬО ЙОРК. — Підчас розсліду федерального суду проти рекетерів, пані М. Б. Джаспон з Грейт Неку, Лонг Айленд, відмовилася давати якінебудь відповіди на запити прокуратора.

На процесі проти так званого курячого рекету в місцевім стейтовім суді виявилосся, що одного з головних свідків процесу стейтова поліція стерегла в день і в ночі 6 місяців.

ЩЕ НЕ НАВЧИЛИСЯ ПОВИВАТИ.

ТУЛСА (Оклагома). — Лікарі винили з горда 9-місячного Боила Дайа сильно заржавілу шпильку безпеченства. Лікарі кажуть, що шпилька стирчала в горлі дитини 6 до 8 місяців. Відкрито її при допоміж промінів „екс“, коли дитину привезено до шпиталю, щоб викувати її з тяжкого дихання.

НОВИЙ ПЕРЕЛІТ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

У заливі міста Ботвуд, Нова Фундландія, осів літак „Пан америкен Кліпер III“, викінчивши першу частину свого другого переліту понад Атлантик з Порт Вашиггтон, Лонг Айленд, до Фойнеса, в Ірландії.

СМЕРТЬ ЗА ВІДПРАВУ БОГОСЛУЖЕННЯ В ССР.

Тітка вбитого маршала Тухачевського замовила поминання богослуження за його душу й 7 розстріляних генералів. Попа, що відправив це богослуження, Бумагіна, розстріляна.

СТИПЕНДІЯ ДЛЯ ПСІВ.

Голова „Міжнародної Ліги Гуманітаризму“ Міс Лінд дав монастиреві на горі св. Бернарда, в Альпах коло 25,000 зл. на будову обширної й опалюваної шопи та на відживу відомих рятівничих псів.

ІТАЛІЙСЬКО-АНГЛІЙСЬКІ РОЗМОВИ.

Англійський прем'єр Чемберлен мав з італійським амбасадором Грандієм півторогодинну розмову, яка закінчилася поправою італійсько-англійських відносин.

Англійські газети приписують тій розмові велику вагу та висказують надію, що вона вирве Італію з під впливу німецьких впливів.

ЧИЮ ДИТИНУ ВКРАЛИ ЦИГАНИ?

В Любартові на Холмщині підчас контролі циганського обозу знайшли дівчинку Аніуту (Анну), яку тому 6 літ вкрали цигани в однім селі на сході. Вона має 9 літ, струнка, лице подовгасте, сильно опалене, шатинка, очі пивні. Дівчинка не пам'ятає села, звідки походить.

ПЛАВНИК ЗАМІСЦЬ МОРСЬКОГО ЛІХТАРНІ.

Англійський часопис „Дейлі Мейл“ подає ревіляційний опис застосування плавника (бой) замість морських ліхтарнів. Студент ліверпульської політехніки, 24-літній Едвард Барон, винайшов по довгих важких експериментах плавник, який на повнім морі заступає знаменито морські ліхтарні й одночасно є показником для транскеанічних кораблів.

Конструкція нового ідеального плавника проста, бо складається з кількох електричних батарей і кільканацятьох плиток спеціального металю, до яких впадає крізь окремі отвори денне світло. Під впливом денного світла плитки коряться і тоді гасне автоматично запальна жарівка. Вночі, коли скрізь темно, плитки таємничого металю розширюються і тоді запалюються сильним ясным світлом жарівки, приміщені на вершці плавника.

Молодий винахідник веде тепер переговори з технічною управою одної фабричної лабораторії, яка імовірно закупить патент на продукцію нового типу морського плавника.

Винахід молодого студента має — на думку авторитетних наукових кол — усі дані до найкращого успіху.

БОЛГАРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕАТР У НЬО ЙОРКУ.

До Нью Йорку прибув драматичний гурток болгарського національного театру в числі 25 осіб. Цей театр фінансово підтримує болгарський уряд за кордон він виїздить в цілі болгарської пропаганди. Зараз по приїзді до Нью Йорку його офіційно прийматиме посадинок Ля Гвардія. Потім артисти подалися в подорож по колоніях, у яких живуть болгарі; Торонто (Канада), Дітройт, Акрон, Індіанаполіс і Пітсбург.

З поворотом цей драматичний кружок затримається в Нью Йорку і дасть у театрі Гекшер, п'ята евея і 104 вул., дві вистави: „Гушвер“ (булетарі), 5-дієву драму болгарського національного поета Івана Вазова, яка представляє боротьбу болгарського народу проти турецької неволі, що тревала 500 літ; та „Майсторі“ (майстри), 4-дієву драму болгарського поета Рахе Стоянова, яка розказує історію і трагедію двох славних балканських різьбарів у дереві та їх гарячу любов, з одного боку до різьби, а з другого до жінки.

Це перша візита державного театру до Америки, і з цієї нагоди американський федеральний театр старається всіми силами підтримати своїх товаришів акторів з Болгарії, щоб їх візита була вповні удала.

Серед персоналу цього болгарського театру знаходяться деякі найкращі болгарські артисти, як, наприклад, відомий в Європі Крустіч Сарафов, Володимир Трендафілов та Джордж Стаматов, майстер у віддаванні характерів. Серед жінок-артисток на першому місці стоять: Олена Снейна, Зорка Йорданова і Петті Герганова.

НАЙКРАЩИЙ МОТОР.

Таким найкращим мотором є людське серце. Хоч вага цього мотору не більша як 30 грамів, цей моторок працює без упину 70—80 літ. Видатність його праці справді незвичайна, бо серце корчить 60—80 разів на мінуту, що дає 100,000 рухів на день і 40 мільйонів на рік. За 70 літ життя бється серце 3 мільярди разів. За кожним рухом серце витискає одну десятку літра крові, що дає 7 літрів на мінуту, 420 на годину, 10,000 літрів денно, 3,5 міль. літрів за рік і 250 мільйонів літрів за 70 літ життя.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД.

В селі Кучаїв, пов. Львів, місцеві поліки два рази робили напад на студента Махача, свідомого українця, й пробіли його ножем в околиці шиї. Пізніше його ще й арештували. Таксамо побити тяжко одного молодого свідомого селянина.

БИК ЗБОЖЕВОЛІВ ЗО СПЕКИ.

Разушений бик розірвав доглядача обори Тхужницького в Воротичах, Самбірщина. В безнадійному стані відвезли жертву, 40-літнього А. Пшибілка, до лікарні в Самборі. Як виявилосся, бик дістав атаку шалу через спеку.

ПОХОРОН СЕРБСЬКОГО ПАТРІЯРХА.

Похорон сербського патріярха Варнави, який помер у часі великого релігійного напруження в Югославії, пройшов відносно спокійно. Щоправда, були вибухи по деяких містах, а в Сараєві навіть були постріли кількох осіб та вбили одну жінку, однак ці вибухи не прийняли таких форм, як то дехто передбачав. У деяких кругах поборювалися, що цей похорон готов стати товчком для революції. Ніхто з королівської родини не був на тому похороні.

ЖЕРТВИ ПРАЦІ.

Стенлі Зелінський, 45-літній вікночист, упав з 12-го поверху готелю Берклія в Нью Йорку й забився на місці. Поліція каже, що він не вживав пасу безпеченства.

При чищенні вікна на 16-тім поверсі 28-поверхового будинку при вул. Джан у Нью Йорку, Джеймові Османові, 38-літньому вікночистові, збивався один бік пояса, котрим він був прицеплений до рами вікна. Осман повис на другім кінці пояса. Його крики почули люди з будинку на противнім боці вулиці. Визвали пожарників і ці його втягнули до середньої кімнати.

ПОЖЕЖА В КООПЕРАТИВІ.

В селі Турка, пов. Коломия, вибухла пожежа в будинку Б. Валентиняна. Вогонь перекинувся на сусідні дома і згорів будинок кооперативу „Вільна Спілка“ з крамницею та 20 господарств. Шкода дуже велика. Причина пожежі невідома.

ТАГІЧНА СМЕРТЬ ПАЛІЯ.

В селі Оріхівчику, брідського повіту, вибухла пожежа одночасно в трьох загородах: Андрія Поповича, Анни Матієс і Івана Поповича. Від трьох загоріли з усім живим і мертвим інвентарем на шкоду 4,000 зл. Поліційні дождження, ствердили, що вогонь підпалив син пошкоданого Івана Поповича, Василь, з особливої пімсти. Палій утік до зборівського повіту і в селі Підберезя біля Залозець повисився в лісі.

ЯК ЖИДИ БОЙКОТУЮТЬ ГОІВ.

Львівський тиждень „Нове Село“ з 25. липня: Недавно писали ми про те, що жиди постановили приймати в своїх підприємствах до праці тільки жидів, а не жидівським ринку можна завважити вже перші сліди цієї акції.

Досі не видно було на ринку ні одної жидівської „перекупки“ з яриною, овочами й т. п. Недавно однак появилися перші жидівські перекупки. Всі жиди купують ярину тільки в тих своїх перекупок. Коло наших селянок і мішанок не стрінете тепер ні одного жидівського жидівки. На тім страждає немало наших підльвівських селян і мішан. За те ми повинні відповісти ще більшим скріпленням кліча свій до свого. Побачимо тоді, хто на тім виграє, як у їх крамницях і кишенях буде пусто.

АРЕШТУВАЛИ КОМІСАРА ОСВІТИ І ПИСЬМЕННИКА ПИЛЬНЯКА

МОСКВА. — Советська влада арештувала свого народного комісара, себто міністра освіти, Бубнова, і відомого советського письменника, Бориса Пильняка. Бубнова арештували за те, що він нібито прийняв такі шкільні підручники, які були зложені в дусі „троцькізму“. Крім двох вище згаданих арештовано ще також редактора „За комуністическое просвещение“, Жербова, й одного банкового, Озерянского. Також названо „ворогом народу“ журнал, що його видавав комісаріат освіти „Педагогическое обозрение“, і вслід за тим арештовано редакторів.

ГОЛОВОЮ КОНГРЕСУ В ЛОНДОНІ УКРАЇНЕЦЬ.

ЛОНДОН. — У половині цього місяця відбувся в Лондоні 12-тий конгрес національних меншин Європи. Головою конгресу вибрано українця з Буківини, посла В. Залозецького. Він виголосив інавгураційну промову. Від англійців промовляли лорд Дікенсон, голова Англо-Українського Комітету в Лондоні, і полк. С. Малон, секретар того комітету. На тому конгресі була численно заступлена англійська преса, яка друкувала про перебіг нарад довгі звідомлення.

КОМУНІСТИЧНІ ХУЛІГАНИ ГУЛЯЮТЬ.

ДРОГОВИЧ. — Комуністичні недобитки в Дрогобичині починають знову підносити голову. Почалося від села Грушова. Мандрівний український театр виставляв у цьому селі пєсу „Шляхами на Соловки“. Як відомо, в цій пєсі представлені знущання червоної Москви над сибірськими засланцями. Це обурило московських наймитів і вони станули в обороні дикого московсько-азійського режиму й викликали з приводу цього несамоовиту авантюру. Виставу треба було перервати. Та на цьому не закінчилося. З Грушова поїхав цей театр до Добриляна, де винаймали салю в Народнім Домі. Вечором 28 червня ц. р. відбувалася вистава „Наталка Полтавка“, в часі якої прийшло до нового бандітського виступу комунарів. Вони вибили в Народнім Домі вікна та побили до крові студента С. Яворського.

КОПЕРНИК БУВ НІМЕЦЬ.

ДАНЦІГ. — „Данцігер Нойсте Нахріхтен“ передрукують зміст статті д-ра Шмауха п. з. „Народи і держави на сході й півночі Європи“, в якій автор остаточно доводить, що славний астроном Мікола Коперник був з походження німець. Коперник відкрив, що земля не стоїть на місці, тільки обертається довкруги своєї осі, а крім того крутиться довкола сонця. Між німцями і поляками від довгого часу ведуться суперечки про походження цього вченого астронома, що поклав основи для нинішньої астрономічної науки.

КИТАЙ РІШЕНИЙ ПРОДОВЖАТИ ВІЙНУ.

ШАНГАЙ. — Прем'єр Китаю і головний військовий, командант маршал Чян Кай Шек заявив публічно, що коли Японія накинудла Китаєві війну, то Китай прийме вивоз і видержить у війні до останньої краплі крові. Японські літаки бомбардували Тіенцін, вбиваючи тисячі людей і обертаючи деякі частини в руїни. Центральний китайський уряд висилає у навіщену війною територію нові військові підкріплення.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА ЛЮДЕЙ.

ПАРИЖ. — Тут розпочався міжнародний конгрес учених, які займаються справами скількості людей. Учені в докладах висказувалися, що впродовж двох наступних поколінь народи північно-західної Європи зменшать своє число на сорок мільйонів осіб. Внаслідок значного піднесення санітарних відносин у культурних краях число зросло більше, ніж на це дозволяло б територіальні можливості. Тепер іде відворот і в культурних краях слідне зменшення уродин.

ЗА ЗАМАХ НА АМБАСАДОРА ДІСТАЛА ЛЕГКУ КАРУ.

ПАРИЖ. — Пані Магда де Фонтанж, яка кілька місяців тому виконала атентат на французького амбасадора до Риму, Шамбрена, ранивши його кулею в стегно, тепер дістала відносно легку кару, всього один рік тюрми, з завіщенням на неозначений час. Пані Фонтанж говорила, що вона була любовницею італійського диктатора Мусоліні, а амбасадор Шамбрен нібито перестеріг диктатора перед нею. Суд у часі розправи заборонив їй розбабрувати свою любовну історію.

"СВОБОДА" (LIBERTY).

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
11 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1928.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. "Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.
4-0807.

За кождо зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНА СТРАДНИЦЯ

ПОЛІЦІЯ Й НАСИЛЬСТВА

Під таким заголовком містить ньюйорський щоденник "Ворлд-Телеграм" замітку статтю про криваві заворушення в сталевих страйках. Голос "Ворлд-Телеграму" замітний тим, що цей часопис не був ніколи радикальний.

"Хто винуватий за вибух насильств у зв'язку зі страйками в сталевій промислі?" — питається щоденник. "Сталеві підприємці та місцеві й стейтові урядники, що поступають згідно зі сталевими підприємцями, кажуть, що завинив Організаційний Комітет Сталевих Робітників. Сталевий комітет зате каже, що "17 сталевих робітників вбито жорстоко й самовільно", що нікого за ці вбивства не потягнуто до відповідальності та що федеральний уряд не проявив найменшого зацікавлення охороною прав робітників.

"Сталеві компанії стараються зложити всю вину за насильства на страйкарів, а деякі місцеві публічні урядники займають те саме становище. Наприклад, лава присяжних шікаговського коронера каже, що вбивство 10 осіб коло фабрики "Ріпоблік Стіл" у Савт Шікаго було оправдане та що поліція виступала в самообороні. Це годиться за заходами шікаговського уряду представити справу так, що страйкарі почали криваву бійку.

"Звичайні горожани, цікаві дізнатися правди, повинні бути вдячні за рапорт сенатського Комітету Горожанських Свобід під проводом Ла Фолета про розсліди над убивствами в Шікаго. Посадник Шікаго, Келі, напав на цей рапорт як на рапорт, зроблений в іншому місті, Вашингтоні. Однак нам здається, що саме ця обставина дозволила комітету зробити безсторонний розслід. Комітет покликав до Вашингтону на допити поліційних урядників, поліцаїв, страйкарів і неінтересованих горожан, що бачили події в Пропамятний День. Він оглянув докладно фотографії з битви та знамениті рухомі образки. Він переглянув усі докази та предложив рапорт, який нам видається неможливим до відкинення".

Подавши потім висновки, до яких дійшов сенатський комітет, Ворлд-Телеграм каже: "Ми не можемо згодитися повні з Організаційним Комітетом Сталевих Робітників, що вся свідчність по однім боці, а вся неслухність по другім. Ми знаємо, що горячі й невідповідальні голови бувають і серед страйкарів. Однак повні годимося до становищем комітету Ла Фолета, що поліція не повинна в'язатися в робітничих спорах з ніякою стороною.

"Рапорт комітету повинен бути осторогою для всіх міських урядів уживати поліційної сили лише для охорони публічного інтересу, себто для вдержання порядку й запобігання насильствам, а не для викликання не порядку й піддержання насильств через стороннучу поведінку в робітничих спорах".

"Україна страдниця" — під таким заголовком містить римський "Мессаджеро" в числі з 9 липня кореспонденцію від свого варшавського дописувача, Роберта Сустера. До Варшави прибув утікач з Соевечини, Василь Мировеха, який ще кілька тижнів тому був впливовим урядовцем совєтської в'язничної системи і мав спеціальне доручення наглядати над концентраційними таборами політичних в'язнів. Внаслідок останніх подій цей чекіст, що за часів царату служив також у жандармерії, уважав за краще втекти за кордон. Італійському кореспондентові, що знає досить добре московську мову, він оповів про стан концентраційних таборів. З огляду на його фактове ознайомлення зі справою, це його оповідання набуває характеру справжнього документу. Для нас цей документ тимбільш цікавий, що у величезній частині він присвячений Україні (з кореспонденції Сустера не видно, чи сам Мировеха — українець, але зрештою це не має значення).

— Коли я порівнюю, — казав Мировеха Сустерові, — стару царську каторгу, що зворушувала стільки нижніх європейських сердець, з теперішньою більшовицькою, мушу визнати, що та була справжнім раєм.

Диктатура пролетаріату побачила себе примушеною розвинути колючий сітку концентраційних таборів і зорганізувала п'ять великих центрів у п'ятих різних частинах совєтської Росії.

1) Концентраційні табори півночі, призначені для найбільш загрозливих і небезпечних політичних злочинців. Вони мають свій головний осередок на одному з Соловєвських островів. Сюди привозять переважно присуджених з південних провінцій Соевечини, себто з Кубані, з України, з Кавказу і з Криму. В'язні з цих чотирьох провінцій складають тут 80% загальної кількості.

2) Концентраційні табори Уралу, з осередком у Шердині. Сюди привозять політичних, менш важливих і менш небезпечних.

3) Концентраційні табори Сибіру з осередком у Ново-Сибірську призначені для покарання урядовців, спекулян-

тів тощо.

4) Табори Далекого Сходу з осередком у Хабаровську призначені на перетримування націоналістичних мас з різних національних меншин.

5) Політичні табори середньої Азії з осередком в Алма-Ата, призначені для кольорових в'язнів Азії.

Від 1929 р., себто від часу, як Сталін повів наступ за остаточною колективізацією землі і послідовним винищенням "кулаків", ця сітка концентраційних таборів набрала дійсно вражальних розмірів. Совєтський режим доконав майже цілковитого знищення заможного українського населення, додаючи до голоду і масових репресій, що й примусово виселення, яке внаслідок повстання перемінливих концентраційних таборів. Москва мала на меті звільнити в цей спосіб свої західні границі від певного і сепаратистичного українського населення. І тепер можна рахувати, що не вважаючи на величезну щоденну смертність, скільки українців на самих тільки Соловках підлясся з 800 тисяч до 2 мільйонів.

На Соловках нараховують сім так званих таборів смерті. Один з островів, що називається Анзир, служить останнім житлом для тих, що не можуть більше працювати, а б не заслужують, через свої хвороби, на особливу охорону.

Поміж національностями, що тут знаходяться, переважають українці, козаки і грузини. Особливо трагічна доля казакських гірників, бо ці вільні високі гори ніколи не вживають більше від року в цей проклятий місцевості, але підпадають, як жертви туберкульозу, або самі кінчають з собою.

Справжніх росіян, або москалів, майже зовсім нема. В цих самих таборах смерті в'язні мусять переводити такі праці, що далеко перевищують їх фізичні сили. Той, хто не доконав своєї роботи, отримує перше тільки половину своєї дуже мізерної поживи. Якщо цей засіб не допомагає — він не може допомогти! — тоді в'язень підпадає найбільш вишуканим тортурам. Найменший протест потягає за собою збільшення

карі, або впрост забиття в'язня з револьверу наглядача. За кілька останніх років 4,000 в'язнів пробували втекти з Соловєвських островів, але з них хіба сотка змогла дістатися за кордон.

Тепер ліквідування контрреволюціонерів уже не відбувається по підвалах Лубянки та інших підвалах Чеки, за винятком хіба цілком виняткових обставин, але всі заарештовані і присуджені відбува-

ють масову подорож у ці табори смерті, де мусять переводити нечувано важкі роботи і в той спосіб поволі винищуються, без колишнього гуркоту моторів та кулеметів.

За останні місяці 1937 року на Соловєвські острови привезено 1,200 українських інтелігентів, що були присуджені на десять років каторжних робіт за зраду й антисталінську пропаганду.

Евген Онацький, Рим.

ЯК ЖИВЕТЬСЯ УКРАЇНЦЯМ У ХОРВАТІЇ

(З ВІДВІДИН АМЕРИКАНСЬКОГО УКРАЇНЦЯ В ЗЕМЛЯХ ЮГОСЛАВІЇ).

Дмитро Сидляр, український громадянин з Джерзі Сіті, що від 1909-го року жив в Америці, відвідав недавно тому свою матір, сестри й швагрі, що живуть у Танижі, в Хорватії. Батько й мати його виїхали туди ще в 1891 році і зв'язали були його з собою, але він побував там усього 12 літ, а потім виїхав до Америки. Гром. Сидляр побував у Хорватії три тижні й мав нагоду трохи приглянутися до життя українців у Хорватії.

У селі Танижі є коло 400 господарств, з того 400 хорватських і 50 українських. У сусідніх селах теж є в кожному спорі число українських колоністів. З українців одні приїхали були ще до батька Сидляра, а інші пізніше, до 1912-го року, бо по тому році вже до Хорватії з Галичини ніхто не приїхав. Українці виїхали туди з цілими родинами й господарством, купуючи собі землю від місцевих господарів. Земля там у рожаїна. Колись вона не родила так, як тепер, через те, що поля заливали води ріки Сави. Відкопи люди покопали канали й воду спущено в Саву, поля родять прекрасно. Наші люди мають по 15 до 20 моргів поля, мають по кількох коней, держать багато худоби й свиней, з котрих годівлі вони мають найкращі приходи.

Українські хати будовані з цегли й усі кріті черепицею. Відкриваються вони від хорватських домів, котрі всі будовані над пивницею, з мешканнями для людей на другому поверсі. Господарські будинки теж муровані й двопо-

верхові: на першому поверсі стоїть худоба, а на другому поверсі складають сіно. Садів мають багато, виноградників теж. Роблять своє вино й своєю горівку з сливко.

Старі українські колоністи носяться так, як вони носили колись у краю, в Галичині. Молодь уже переймає хорватський стрій, що його виробляють самі з лени й шовку, на котрий вони годують шовківниц на морвових деревах. Кунуваного одіння носять мало.

Відживляються добре. Їдять багато молока, сира, масла та яйця і кури. Нема господаря, який не різав би собі на рік найменше дві годовані свині.

Податки досить високі. В цій околиці господар платить від морга коло сто денарів. Збори з поля гарні: один член родини Гром. Сидляра, що має 18 моргів поля, зібрав по передньому року 8 вагонів кукурудзи та 5 вагонів цупениці.

Найбільшим тягаром для українських колоністів у Хорватії є військова служба. Требає вона 18 місяців, але беруть до неї просто кожного, лишаючи хіба каліку. Військова служба відзначається ще

й тим, що жовнірів уживають не тільки до стисла військової служби, але й до будови державних доріг: рано жовнір робить військової справи, а знодудня виходить на дороги.

Українці живуть із хорватами як добрі сусіди. Хорвати називають українців "русами", бо перші колоністи не називали себе українцями, але русинами. Хорвати римо-католики й ходять до свого костела, тому українці поставили збудувати собі церкву. Будувати вже вкінчують і збирають уже фонди на мідрації. Сповідати собі вже українського священика з Галичини. До церкви в Танижі ходять українці з 4 сіл. В околиці є 5 українських церков.

У церковнім будинку будеміститися теж українська школа. Українську школу в Танижі заведено яких 7 літ тому. Вчив дядь, спроводжений з Галичини. Діти, що давніше ходили до хорватської школи, ходять тепер лише до української. При навчанні української грамоти помагає дітям те, що українське письмо майже не відрізняється від сербського.

Українці передплачують українські газети. Читальні в селі нема. Наші люди ходять на хорватські театральні вистави. Мають охоту давати й свої, але досі ще не давали. Можливо, що як буде викинена сажя під церквою, то будуть давати й свої вистави.

Жид прибіг захизаний до асеккураційного товариства і пхається до віконця на самперед, хоч там стоїть ціла черга.

— Ви в якій справі? — питається службовець.

— Я хотів заасеккурувати свій дім.

— То прошу підїждати, я мушу полагоджувати по черзі.

— Що значить "підїждати", коли мій дім уже горить?!

ВИКОРИСТАЙТЕ ЛІТНЮ ОФЕРТУ "СВОБОДИ"

Кожний новий передплатник, що пришле ОДНОРІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ НА "СВОБОДУ" в сумі \$6.00 ОДЕРЖИТЬ ВДОДАТКУ КНИЖОК НА СУМУ \$10.00.

По одержанню річної передплати Адміністрація "Свободи" негайно вишле такому передплатникові каталог з якого він вибере собі книжок на згадану суму.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ Й ЗБАГАЧУЙТЕ СВОЄ ЗНАННЯ, ЧИТАННЯМ КНИЖОК.

В. Будзиновський.

ДОБРЕ СХОВАВ ГРОШІ

Оповідання.

(1)

Купець Стефан Корицький повинен би з ріжних рацій звати себе найщасливішим чоловіком під сонцем. Мільйонером, що правда, не був, та не в мільйонах людське щастя. Ко-би лиш не біда! Хоч Корицький не мав мільйонів, то за те мав неодо, чого не один мільйонер не годе купити, хоч би за те давав усі свої мільйони.

Корицький був здоровий хлоп. Корицька була здорова, гарна і добра жінка. Обое щиро любилися, розуміли себе і у всім важливім були згідні. Їх діти були здорові, гарні, добрі і розумні. Зарібки були добрі, так, що ціла родина була забезпечена. Люди шанували його; мав славу розумного і чесного купця.

Добре було би Корицькому, не мав би ніяких турбот, ніякої журби, як би не одні: він прикрий досвід так навчили його, чи може таку хворобу мав. Досить, поза своєю родиною не вів нікому. Не вів у чистоту рук людей. Цей сумний досвід, чи ще сумніша мнія була жерелом ріжних непорозумінь, які цілком непотрібно зробили йому недоброго ворога. Також в хаті бували клопоти, через переборщені обережності перед людьми. Хоч Корицький на

всі ладі забезпечував свої гроші, то все таки боявся, що хтось вкраде їх.

Хто так дуже боїться злодія, той нікуди не поїде, тож і Корицький не виїздив нікуди. Двадцять років не був за рогачками міста. І по місті не дуже швендався. Як не в своїм мешканню, то сидів у краві; як не в краві, то в мешканню. Не диво, що запросини брата, що би приїхав до нього, були неначе бомбою, киненою в мешкання Корицьких. Осип Корицький, два роки молодший від Стефана, був монахом в далекім василіянським монастирі. Браття розсталися тому шіснадцять років. Осип вступив був до василіян проти волі брата Стефана. Тоді вони розійшлися в гніві і шіснадцять років не знали один одного. Аж ось тепер така несподіванка!

Лист Осипа був дуже сердечний. На закінчення просив брата, щоб dokonче приїхав до нього. Під підписом була дописка ігумена, що Осип дістав дозвіл запросити свого брата.

Зразу Стефан дуже втішився листом. Та не довго тривала та втіха. Стурбувало його питання, яке виринуло в душі: — Що брата спонукало до

такої довгій, завзятой мовчан-чї, написати таке сердечне письмо, що й запросити до себе? Чи монастир не важить на мої гроші? — Може братом хочуть видурити їх від мене?...

Жінка хотіла розрухати його, загнати між людей, щоб троха розівався. Як могла, так силкувалася розвіяти його недовірчивість.

— Чеже силою, ні підступом, ні обманом не видурять, не виманять від тебе нічого, — казала жінка. — Не личить так эле думати про побожних монахів і про рідного брата!

Приятелі також радили йому їхати. Казали, що околиця дуже гарна, монастир цікавий і цікаве монастирське життя.

Корицький рішився поїхати. Обезпечив свою касу, жінці і в кравниці лишив тільки те, що на пару днів конечне, з собою взяв п'ятьсот гульденів і поїхав.

Приняття в монастирі було дуже сердечне. Браття довго призиралися собі. Не дивота, бо більше як шіснадцять років не бачилися.

— Ти дуже змінився!

— Ти став ще подібніший до тата!

Надійшов ігумен і також приязно привітав брата свого монаха. Запросив його на пару днів, обіцяючи йому в монастирі вигоди такі, як би в його власній хаті.

При спільній вечері в ректорії Стефан Корицький побачив, що монахам не так эле

живеться, як то думали по-божні куми поза монастирем. Одноразом він також побачив, що се монастирське життя та-кож не таке гуляще, як поза монастирем думають безбожники. Смачна й обильна вечеря з добрим вином. Якби не те, що до монастиря не можна взяти жінки, Стефан Корицький був би може таки зараз пішов за приміром свого брата Осипа.

— Дві милі звідси маємо став, — промовив ігумен до гостя. — Завтра будемо спускати. Я сам поїду. Може маєте охоту подивитися? Обід буде там, на місці. Свіжісінька риба... просто зводи.

— Дуже радо поїду, — відповів гість.

Дуже мило балакалося при винці, та строга монастирська регула вигнала всіх з ректорії вже в годині дев'ятій. Та ігумен знав, що гість не привів був так скоро йти спати. Знав, що без більшої родини, лиш з одним братом, йому скучно було би сидіти в келії. З ласки гостинного ігумена до келії, даній Стефанові на нічліг, помандрував повний збанок вина. Брати довго сиділи і балакали. Один одному розказував про те, що за ті шіснадцять років пережив. Коли збанок вже випорожни-ли, розійшлися, щоб спочити.

Коли Стефан вже був сам в своїй келії, сильно зажурився. Він взяв збанок цілих триста гульденів, бо їх дістав був в

останній хвилі, коли вже відїздив і ховати дома було запізно. Тепер він став потерпати, що тут, в келії хаті хтось влізе до нього і ті гроші вкраде.

Щоби виміркувати, чи тут можна перед злодіями обезпечитися, став оглядати келію. Вперед заглянув під ліжко і до шафи. Не знайшов нічого. У вікні решітка. Вхопив обі-руч і сіпнув. Держалася дуже добре. Отвір від печі до коми-на малий в грубій мурі. Ніхто не вліз би. Бічних дверей нема.

— Ов, погано! — входові двері цілком без замку!

В кішені триста гульденів готівкою, і годі замкнутися!

— Чи не на те запросили мене і заливали таким сильним вином, щоб... Хіба цілком не буду спати і рано відїду...

Сказати легко було, та не спати, дуже тяжко. Дома Стефан лягав дуже скоро. Він любив висипатися і мусів, бо твердий сон перемігав і по-кріпляв його. Коротко, був добрим спляхом. Тепер, по вині сон ще більше налягав на нього. Чув, що як лиш сяде, то всне.

Треба було dokonче келію якось обезпечити і лягати спати. На його щастя двері відчинилися до середини келії. Стефан присунув до них стіл, на столі поставив крісло.

— Як би тепер злодій по-пхався сюди, то дверми відсу-не стіл і скине крісло. Наро-бить такого думоту, що роз-

будить мене і монахів у цілім монастирі.

Спокійний, що обезпечив себе і свої гроші, став роздягати. Та по хвилі прийшла йому нова гадка:

— Я нині забагато випив. Я і мій брат. Монахи при-вечері також не жалували собі. Ма-буть всі будемо твердо спати. Так твердо, що ніхто з нас не почує того лому, який у мене нароби́ть злодій. Треба зробити так, щоб він взагалі не міг відчинити дверей: щоб не міг відсунути стола.

Стефан присунув ліжко до стола.

— Тепер злодій влізе до келії хіба тоді, коли дверми відсуне не лиш стіл з кріслом, а також ліжко зі мною. Та Сам-соні вже перевелися.

Обезпечивши себе так, вий-мив гроші і при свічці став чи-слити. Нарухував тріста. Гро-ші всунув назад до портфелю, портфель всунув назад в ки-шеню кафтана. В кішені шта-нів мав ще троха дрібних, які взяв був на дорогу. Тих він тепер вже не рахував. Лиш ру-кою поклепав по кишені. До-певнившись так, що ті дрібні ще є, став роздягатися. Одяг поклав на ковдрі, щоб на випадок небезпеки мати під рукою. Лежачи під ковдрою, міркував:

— Я рухував гроші на столі при свічці. Як вночі в хаті сві-титься, то знавдору крізь вік-но все видко. Вікно келійки виходить в сад. Як в саді був

хто... Ну, то бачив, що у мене така сила грошей. Також по-бачив, що вони в келії вшиті в ліжку. Щоби їх вкрати, цілком не потрібне лізти сам сю-ди до мене. Видишть шибу і кафтан з грішми витягне як-им патином. Келія невеличка, досягне й тичкою з фасолі... Зпід подушки хіба не витягне!

Виймив портфель з кафтана, всунув глибоко під подушку і аж тепер вснув.

У всіх будинках монастиря мертвецька тишина. Лиш в монастирських садах легень-кий шум вітру. На монастир паде срібliste світло місяця і його промінні цікаво зазира-ють крізь кватовані вікна до монастирських келій. Стефан спочився і з жахом витримав очі. Келію пронизував кріпа-во-червоний промінь. Не сумнівався, що то горить. Виско-чив з ліжка з криком:

— Горить!

Сягнув рукою по одяг і не знайшов його. На ліжку вже не було його, бо відкидалися ковдру, скинув з неї одяг на землю. Було темно, тож він цього не бачив. Став на по-мацки шукати дверей, і не знайшов їх. Пригадав собі, що вони забарикадовані. Кричучи раз коло разу "горить!", відсунув ліжко і стіл. Нарешті відчинив двері і вискочив на коридор так, як стояв, лиш в одній сорочці. Гнав довгим коридором і ревів:

Горить, горить!

(Дальше буде).

ПРОТОКОЛ

з нарад головного виконавчого комітету У. Н. Союзу, які відбулися 16-го липня 1937 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81—83 Гренд Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж.

У нарадах взяли участь: головний виконавчий комітет У. Н. Союзу, які були також присутні всі члени головної контрольної комісії, яка саме в тих днях переводила контроль майна У. Н. Союзу.

Головний виконавчий комітет відкрив збори в годині 10-їй рано. Зайняв приступлено до наради, бувши заступником головного виконавчого комітету, В. Малевич, передав своє урядування нововибраному заступникові головного виконавчого комітету, Г. Германові.

Тоді головний виконавчий комітет представив на порядок дня такі справи:

Інвестиції. Рішено закупити такі бонди: Говардент оф Філіппін Айлендс 4½% за \$16,181.25; Вест Нью Йорк, Н. Дж., 4% за \$35,350 і Юнайтед Стейтс Трежері Навтс 1¼% за \$42,500. Також постановлено інвестувати \$30,996.84 в забезпечені державою заборочні моргеджі.

Ухвалено продати такі бонди: Порт оф Нью Йорк Оторіті 4¼% за \$53,750, які свого часу закуплено за \$51,523.75; Роттерфорд, Н. Дж., 5% за \$30,862.50, які закуплено за \$30,790.

Моргеджі на Союзні Доми. Над цю справу переведено обширну й вичерпну дискусію, і згідно з директивою XIX конвенції У. Н. Союзу постановлено уділяти моргеджі на такі Народні Доми, які є виключною власністю місцевих Союзних злучених відділів, з тим, що уділений моргедж не може бути вищий як 33 до 50 відсотків вартості дотичного дому. При тій нагоді передискусювано просьбу дитройських Союзних відділів у справі уділення моргеджу на Союзний Дім у Дітроїті, Міш., переглянено пляни будови цього дому й рішено, що коли цей Союзний Дім буде побудований і згідно з пропозиціями плянами представ-

лятиме вартість \$30,000, уділити тоді моргедж на цей дім у сумі \$10,000.

Малювання Союзного Дому. Ухвалено помалювати дім У. Н. Союзу під ч. 81—83 Гренд Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж., та поробити кончеї направи.

Справа відділення „Свободи“. У виконанні ухвали XIX конвенції У. Н. Союзу обговорено справу фінансового відділення „Свободи“ від У. Н. Союзу та припоручено Союзному адвокату М. Пізнакові перевести легальну сторону цієї справи.

Справа домагань робітників друкарні „Свободи“. По з'ясуванні цієї справи головним виконавчим комітетом У. Н. Союзу та по вислуханні опінії членів головної контрольної комісії і по прочитанні листів, що були надіслані в тій справі від деяких головних урядників, відділових урядників і членів, які протестували проти того роду поступовання робітників друкарні „Свободи“, що без оправдані причини й підстави вийшли були на страйк, ухвалено, що домагань робітників, про які була згадка в протоколі з нарад головного виконавчого комітету У. Н. Союзу з 5-го червня 1937 р., неможливо під теперішню пору сповнити, тим більше, що через звільнення від передплати „Свободи“ неграмотних і тут роджених членів приходить „Свободи“ саме тепер іще більше зменшуватися, а в тому самому часі розходи через підвищення паперу й плачання на „Совшел Секюріті“ збільшуються. Маючи це на увазі, рішено зменшити число робітників та поробити такі ошадності, які є кончеї для ведення часописного бізнесу.

Згідно з директивою XIX конвенції У. Н. Союзу рішено виасигнувати з народнього фонду \$1,000 на виконання рішббарем О. Архипенком статуту Володимира Великого та на поставлення її в „Культурний Городок“ в Клівленді, О., як дарунок від У. Н. Союзу.

Наради закінчено в 7-ій годині вечір.

Д. Галичин, головний рекордовий секретар.

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦІ! УВАГА! УКРАЇНСКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА В НЮАРКУ

Своєму парохіві, організаторові та широму працівникові на церковно-народнім полі о. д-ру ВОЛ. КЛОДНИЦЬКОМУ. В НЕДІЛЬНУ, ДНІ 1-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1937 РОКУ Зараз по Сл. Божій в Церковній Галі 675 Савт 19. вул. Цим запрошуємо всіх громадян міста Ньюарку і околиці прийти численно, та своєю привабливістю виявити призначення за ширю працю в громаді.

Уряд Прав. Громади.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КАПІТАЛІЗМ І КОМУНІЗМ.

Нині на світі змагаються дві струї між собою: капіталізм і комунізм. Та є різні відтінки капіталізму і комунізму. Є капіталізм західний, голландий, який вічно прямує до того, щоб використати робітника. Він явно поборює страйки, старається запрягти до цього адміністрацію й здавити всякий робітничий організований рух.

Комунізм ніби виступає проти капіталізму і ніби виступає в обороні робітників. Та фактично не раз, комунізм є тільки перелицьований на червоно капіталізм. Таким перелицьованим на червоно капіталізмом є большевицький комунізм, який не тільки що не зривав усіх робітників та не зніс кляс, але завів ще гірше використання робітників і більшу соціальну несправедливість, ніж була в Росії за старого капіталізму.

На місці Романових засів нині у Соведах Сталін, цей „збожевільний, кривавий гориль“, що в крові утопив і дає топити десятки тисяч людей. До влади прийшов цей новий „цар“ та його партія

тим способом, що обдурювали людей. Говорили їм, що вони усунуть старий капіталізм, заведуть суспільну рівність, рай для робочого народу. Нарід повірив їм, бо дійсно народам під білими царями жили дуже погано. При допоміж брехні вони прийшли до влади, а захопивши її, стараються тепер вдержати її терором.

Та всетаки народи в Соведах починають прозирати. Вони починають бачити, що їх тяжко обдурено і тому стають бунтуватися проти цього. Ось щоб іще раз обдурити людей, щоб іще раз втихомирити на якийсь час їх гнів, батькошка Сталін придумав тепер „конституцію“. Ця „конституція“ це так придумана штука, що на її основі за ніяку ціну нарід не зможе вибрати інших провідників, як тільки тих, що їх назначить комуністична партія.

Та можливо, що та „конституція“ всетаки принесе комуся користь. Але користь не підбитим Московським народам, тільки користь самому московському народові. Бо большевики, напдовавши на обіцянку ними соціальну справедливість, тепер лаються на свій

ДО СТАРОГО КРАЮ
ЛИШЕ 7 ДНІВ
Якщо подорожуєте на пошпінних пароплавах:
BREMEN «**EUROPA**»
Поспінні поїзди при пароплавах „Бремен“ і „Європа“, в Бремені, зазначають вигяду подорож до старого домашнього міста.
АБО ПОДРОЖУЙТЕ НА ПОПУЛЯРНИХ ПОСПІННИХ ПАРОПЛАВАХ
COLUMBUS
HANSA «**DEUTSCHLAND**»
HAMBURG «**NEW YORK**»
ST. LOUIS «**BERLIN**»
Знамениті зазначені поїзди з Бремену до Гамбурга.
Ми допоможемо вам роздобути гостинні й імміграційні візи для ваших європейських своїх.
Більшх інформацій уділять вам наш місцевий агент або:
HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD
57 BROADWAY, NEW YORK

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НОВІ ЧАСИ, НОВІ ПОТРЕБИ.

Школа св. Михайла в Гекні, частині Лондону, завела для своїх дітей нові курси: мають розвивати в дітей „ровд сенс“ („road sense“).

Попадаю назву цієї науки англійською мовою, бо в українській ще на це назви нема. Мають на цих курсах учить дітей, як зберігати обережність на вулиці. Звісно, на модерній вулиці, якою женуть авта.

Ми знаємо вулицю передвісім як місце комунікації, котрою їздять люди з одного місця на друге. Ми знаємо її теж як місце проходу, отже легких тілесних вправ для здоров'я. Що більше, знаємо теж вулицю як місце забави, передвісім дитячої забави. Тепер вулиця стала небезпечним місцем, на якому людину може постигати смерть. Два роки радла шкільна рада в Лондоні над тим, як навчити дітей правильної поведінки на вулиці й нарішті прийшла до переконання, що треба дітей навчити в школі, як ходити вулицею, не намагаючися на не безпечні.

Скаже може хтось, що школа має дати людині знання про давні часи, далекі краї, про „рахунки й астрономію“. Однак чому не малаб вона вчити дитини ходити вулицею?

ЯКЖЕЖ МИ?

При Ньюйоркським Університеті існує так звана клініка для суспільного достроєння талановитих людей, яка видно ходить із задоволення, що талановиті діти мають спеціальні труднощі при достроєнні себе до суспільного життя.

Професор Гарві Зорбо, директор тої клініки, говорив о ноді у Васарським Євгеністичнім Інституті (що звертає увагу на вагу здоров'я родичів для потомства) про те, чому саме його клініка звертає увагу на талановиті діти. „Навіть побіжний погляд на історію“, говорив він, „покаже нам, що історична доля народу залежить від того, чи він уміє чи не вміє використовувати для себе умово найздібніші елементи свого населення“.

Чи видно це вже з побіжного погляду на історію, не беруся судити. Однак може воно справді так. Тому, як проф. Зорбо закидає американцям, що вони марнують таланти найкращих своїх умів, то чи не варта би й нам спитатися себе самих: а як то ми трактуємо своїх талановитих людей?

З ЛЕГКОГО ЖИТТЯ?

Скоїлася в Нью Йорку дивна пригода: 37-літню жінку, заможну за багатого бізнесмена, вбив її любовник, незамужний 29-літній продавець авт, жонатий з молодого жінкою.

Ріжні факти підкреслюють газети в історії вбивства: пристрасть, подвійну невірність, пиякство, тощо. Однак чи не кидє найбільше світла на подію Зраджена жінка любовника-вбивника, котра подала газетам цікаву історію свого подружжя: Вона віддалася за теперішнього вбивника, як їм було по 17 літ. Вона була тоді ученицею в школі медицини. Вона покинула школу, щоб вийти заміж. По році подружжя її родичі удержували її і її чоловіка і їх дитину. І удержували від того часу даліх сім літ.

Лиш подумати собі: сім літ молодий чоловік не мав заняття. Сім літ він не міг сповняти супроти своєї родини обов'язків, котрі він може признавав. Чи не здеморалізувало би це й сильну людину? І хто за це винуватий?

ВСЬОМУ ВИННА НЕВІСТКА.

Згорі знаю, що знайдуться люди, які скажуть, що тут винна жінка. Або та жінка, що заманила молодого чоловіка, або жінка вбивника, що нібито відігнала свого чоловіка й загнала його в обійми другій жінки.

І знайдуться певно жінки, що скажуть, що винні чоловіки. Мені пригадується історія з учителем недільного школи, що, прочитавши дітям з біблії уступ про первородний гріх, питався: „А хто мені з вас каже, чому це жінка перша кушала овоч із зажазаного дерева, а не чоловік?“ У класі настала мертва тиша. „Ануно, дітоньки“, підбадьорює вчитель, „чому не зробив цього чоловік?“

Відізналась одна дівчина: „А прошу, пана вчителя, а чи не писав цього чоловік?“

Вона: — Я цікава знати, чи був коди мужнина, який сказав би до своєї жінки: „Ти одна-ка жінка, яку я кохаю?“

Чоловік: — Певно!

Жінка: — Ага, ти маеш себе на думці!

Чоловік: — Ні, нашого прапредка Адама.

Вязничний сторож (до нового в'язня): — А тепер підеш до купелі.

В'язень: — Про це не було і згадки в присуді!

Всім відома річ, що одною знайпочитніших книжок є ПРИГОДИ ДИТЕКТИВІВ. Усі їх читають і люблять. Фантом є, що найвизначніші люди, котрі все дуже заняті й багато читають, купують ці книжки, які вони читають для розваги. Як почнете читати пригоди дитективів, то вони вас так захоплять, що не покинете їх читати, поки не скінчите.

Книгарня „Свободи“ дає спеціальну оферту на такі дитективні новелі: ШЕРЛЮК ГОЛМС, ЗНАК ЧОТИРЬОХ, НЕЗВИЧАЙНИЙ ЗЛОДІЙ, КРИВАВИЙ ШЛЯХ, ПЕС БАСКЕРВІЛІВ, СУД ЧОТИРЬОХ. Всі вище подані книжки разом можете тепер на-бути у „Свободі“ за \$1.25 „SVOBODA“, 83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Касовий звіт Центрального Комітету Українських Національних Товариств міста Нью Йорку.

Приходи: 1) 3 членських вкладок по день 30-го липня 1937 р. від шістьох товариств і парохій вилучило \$30; 2) Дохід з академії в честь Т. Шевченка 1937 р. \$58.61; 3) Збірки в греко-католицькій церкві з 7 вулиці в Нью Йорку \$46.31; 4) Збірки в українській православної церкві з 14 вулиці в Нью Йорку \$19.56; 5) Дар „Рідний Школі“ в Галичині хору п. Онуфрика в Нью Йорку \$10; 6) Дохід з „Базару“ в році 1937 в Нью Йорку \$30.30; 7) Готівка в касі з 1936 р. \$42.91; Разом з днем 30. липня 1937 р. \$237.69.

Розходи: 1) Висилка „Рідний Школі“ в краю через „Обеднання“ в липні 1937 р. \$70; 2) Дар на визвольну боротьбу Рідному Краєві підчас Національного Зізду в Нью Гейвен, Конн. \$15; 3) Винайм галь у Нью Йорку \$42; 4) Платні оркестрам та звороти урядникам за рік 1936-тий за працю в центрі \$51; 5) Оголошення в пресі \$10; 6) Квіти, кокарди та друки \$22.91; 7) Готівка в скарбника з днем 30-го липня 1937 р. \$26.78. Разом \$237.69.

За Центральну Управу Комітету: Михайло Пізнак, голова; Евстахій Кривень, скарбник; Михайло Беля, секретар.

НАСЕЛЕННЯ АЛЬЗАЦІ І ЛЬОТАРИНГІ ЗА НІМЕЦЬКУ МОВУ

Альзація й Лютарингії це невеликий край на границі між Німеччиною й Францією. За нього йде від віків боротьба між тими обома народами. Щастя сприяло раз одним, то знову другим. Скільки разів

перемалили німці, тоді прилучували Альзацію й Лютарингії до Німеччини. Колиж горою були французи, тоді знову переходив цей край під владу Франції. Невеликий він, але ні одні ні другі не хочуть уступити, бо вважають його своїм, а жаден нарід на світі не уступає ніколи, за ніяку ціну, навіть найменшої частини своєї землі.

Населення в цьому краю мішане, але в більшості німецького походження й говорять переважно німецькою мовою. По останній світовій війні Альзація й Лютарингії опинилися знову під владою Франції. Щоб не дразнити населення, французька влада видала закон, що навчання в усіх школах та всяке урядування в краю має бути двома мовами: французькою й німецькою. В 1924 році хотіла французька влада змінити цей закон і запровадити всюди тільки французьку мову. Але населення заявляло в голосуванні в більшості за німецьку мову. І тому осталася двоюмовність, бо французька влада, хоч яка сильна, хоч виграла була шойно війну, не відважилася в завоєванім краю відібрати населенню його батьківської землі й матерньої мови.

Але минуло від того часу кільканадцять літ. Теперішня

жидівсько-соціалістична влада Франції хотіла знову усунути німецьку мову зі шкіл і урядів Альзації й Лютарингії. Думали, що може за кільканадцять літ життя в одній державі альзатці привикли до французької мови та згодяться без спротиву на зміну. Але помилились. Перед кількома тижнями відбулося саме в тій справі загальне голосування й альзатці виказали великою більшістю голосів, бо 452 тисячами, проти усунення німецької мови. Майже 20-літнє життя цього краю підзаводою Франції не вирвало в населення глибокого привязання до своєї матерньої мови. Ба, ще більше, це привязання ще тільки збільшилося, бо тим разом голосували за німецьку мову 80 тисяч дорослих осіб більше, ніж у 1924 р. Вислід цього голосування прийняти в Німеччині з великою радістю, але без розголосу. Без розголосу й шуму, бо німці вдають тепер назверх, що ніби хочуть погодитися з Францією й викариються раз за раз Альзації й Лютарингії. Але потихенько придивляються добре, що діється за Реном, у забраних їм краях, і приготуються... Бо надійдеться, що колись знов обернеться коло історії й тоді вони напевно не забудуть про своїх братів за Реном.

ШИФКАРТИ
на найбільшій та найкращій кораблі на всі прогулянки і то до всіх країв. Виготовляємо всі документи, потрібні до подорожі — паспорт, візи, перміти, афідевти, пенсії, і тому інші пасажирські документи в короткі терміни.
ДОЛЖИ послідувати до всіх країв ПОСПІННО І ТЕЛЕГРАФІЧНО І виготовимо на останній почті під повною гарантією. ПОМАГАЄМО негалицьким легальним шляхом до нових законів.
ПОЛАГОДЖУЄМО СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ відповідно до телеграфічних обов'язуючих законів в краю. Контракти, повноваження, акти даровизни, довільні скрипти і всі інші документи.
Продаємо ДОМИ та різні бізнеси по дуже приступних цінах. Голосіться у всіх справах до нашого НОТАРІАЛЬНОГО БЮРО по совісній пораді та ретельній обслузі.
S. KOWBASNIUK
277 E. 10th STREET, (між 1-ю і 2-ю Евено А), NEW YORK, N. Y.

